

Saturs:

- **levads:** Mans jaunais mīlulis - trusis.
- **Trusis:** viens vai divi? Meiteni vai puisi? Kādu šķirni?
- **Iepirkšanās saraksts** - kas vajadzīgs trusim?
- **Truša pieradināšana** un pirmās dienas mājās.
- **Trušu veselība** un slimības.
- **Papildus informācijas avoti.**

levads: Mans jaunais mīlulis - trusis

Truši ir vieni no vispopulārākajiem mājas mīluljiem, kurus tur visā pasaulē. Visvairāk cilvēkus piesaista dzīvnieka mīļgais izskats, šķirņu daudzveidība un izteiktā personalitāte. Truši var būt visdažādākajās krāsās, ar dažāda tipa un garuma spalvu, kā arī dažādos izmēros - no pundurtrušiem līdz 10 kilogramīgiem milzoņiem.

Trušu **vidējais dzīves ilgums ir 8-10 gadi**, kas ir ļoti atkarīgs no kopšanas un šķirnes un var sasniegt pat 15 gadus - jo mazāks ir trusis, jo ilgāks viņam ir mūžs. Trusis ir ļoti aktīvs un ziņkārīgs dzīvnieks, kas labi atpazīst savus cilvēkus un var tikt trenēts atsaukties uz savu vārdu, lietot kastīti kā kaķis un pat pildīt vienkāršus trikus. Trušiem patīk cilvēku uzmanība, bet viņi ir ļoti neatkarīgi un trausli dzīvnieki, kuri **nav piemēroti mājām ar bērniem** jaunākiem par 8-10 gadiem. Trušiem nepatīk kad tos cilā un viņi ir ļoti trausli un var gūt smagas traumas no nepareizas apiešanās. Vislabāk truši iederās mierīgā mājā, jo novērtē klusumu un cilvēku tuvību. Savu mīlestību truši izpauž lēkājot un laizot cilvēka rokas.

Pirms uzņemties uz sevi atbildību par dzīvnieku, lūdzu, padomājiet, vai jūs būsit spējīgi veltīt viņam pietiekoši daudz sava laika, vai jums ir finansiāla iespēja nodrošināt viņam nepieciešamo aprūpi, barību un veterināros pakalpojumus. Varbūt ir vērts uztaisīt alerģijas testu uz dzīvnieka spalvām un atturēties no adoptēšanas, ja tuvākajos gados plānojat bērnus.

Trusis nav lēts vai vienkāršs kopšanā un noteikti nav "būra dzīvnieks", vai dāvana uz Liieldienām.

Trusis ir dzīva radība, kas, ar pareizu aprūpi un kopšanu, nodzīvos laimīgu un ilgu mūžu blakus saviem cilvēkiem, dāvinot viņiem prieku un mīlestību.

Trusis: viens vai divi? Meiteni vai puisī? Kādu šķirni?

Viens vai divi?

Truši ir sociāli dzīvnieki un dabā dzīvo lielās grupās. Ir ieteicams turēt trušu pāri: kastrēto puisīti un sterilizēto meitenīti. Dzīvojot kopā, truši varēs iesaistīties kopējās spēlēs, kopt viens otru un kopā pavadīt laiku, kad cilvēku nav mājās. Ja tiek plānots turēt pāri, ir ieteicams adoptēt abus trusēnus apmēram vienā un tajā pašā laikā, bērnībā. Ja truši tika adoptēti ar lielu laika starpību (vairāk par nedēļu), vai ir vecāki par ~2 mēnešiem, var būt nepieciešams tos sadraudzēt, salaižot kopā neitrālā teritorijā uz neilgu laiku, lai paskatītos, vai nebūs konfliktu. Sīkāk par trušu sadraudzēšanas procesu var izlasīt rakstā, kas atrodas pēc šīs saites: <http://majastrusis.lv/ka-sadraudzet-divus-trusus/>

Ja tiek turēts viens trusītis, tad cilvēkam ir regulāri jāvelta tam laiks, kā arī jānodrošina daudz vietas un rotaļlietas.

Meitenīti vai puisī?

Trušu meitenītes ir aktīvas un ziņkārīgas. Parasti viņām patīk lēkāt, skriet un iepazīt visu, kas ir apkārt. Viņas ir ļoti spēlīgas un nemierīgas, viņām vairāk gribēsies spēlēt, nekā sēdēt blakus un ļaut glaudīties.

Trušu puisī parasti ir pretēja rakstura - mierīgi un pasīvi, kam vairāk patīk garšīgi paēst un pagulēt uz dīvāna blakus cilvēkiem. Protams, puisī arī skraida apkārt un lēkā, bet viņi ir vairāk piemēroti ilgai glaudīšanai un bučošanai.

Tas ir ļoti vispārīgs apraksts un var būt mierīgas, mīļas meitenes un aktīvi puisī, bet kopumā šī informācija var palīdzēt izvēlēties dzimumu.

Kādu šķirni?

Izvēloties trušu šķirni ir obligāti jāņem vērā, ka, jo lielāks ir trusis, jo vairāk viņam vajag vietas. Ja kopā tiek turēti vairāki truši, ir nepieciešama vēl lielāka teritorija. Kopā var turēt dažādu šķirņu trusītus. Trušu kažociņa krāsa un ausu pozīcija (nolaistas vai paceltas) ir tikai vizuālās īpašības un neko nemaina kopšanas ziņā.

Garspalvaino trušu (Lionhead un Angora) kopšana ir sarežģītāka, jo viņu garā spalva prasa regulāru ķemmēšanu - kā minimums pāris reizes nedēļā. Nepietiekoša ķemmēšana var izraisīt sāpīgu mezglu veidošanos, kā arī mazgājoties trusītis var saēsties savas pūkas un nomirt no aizsprostojuma zarnās.

Iepirkšanās saraksts - kas vajadzīgs trusim?

Trusim nepieciešamo lietu saraksts:

- Būrītis
- Tualetes kastīte
- Pakaiši
- Trauks barībai un restes sienam, ūdens pudele
- Barība un Siens
- Kārumi
- Rotaļlietas
- Ķemmīte

Būrītis ir jābūt, kā minimums, pietiekoši liels, lai trusis tajā varētu uztaisīt vismaz pāris lēcienus un taisni apgulties visos virzienos. Veselībai ir nepieciešams, lai trusis var izskrieties, tāpēc jo mazāks ir būris, jo vairāk laika trusim ir jāpavada pastaigās. Truša būrī ir jābūt ar cietām restēm, pietiekoši biežām, lai caur tām nevar izbāzt galvu. Būrīši ar restēm uz grīdas un noslēgtie būri (ar sienām un griestiem vai terārijs) trušiem ir bīstami un izraisa veselības problēmas. Restes bojā truša kājas un noslēgtā telpā trusis var ieelpot kaitīgo amoniju, kas atrodas truša urīnā. Vairāk info:

<http://majastrusis.lv/ka-izveleties-labu-buriti/>

Tualetes kastīte būs nepieciešama, lai mācītu trusīti nokārtoties vienā vietā. Var izmantot gan lielu kaķu tualetes kastīti, gan arī plastmasas vai koka glabāšanas kasti. Ja kastīte atrodas būrītī, tad sienu un ūdeni var piekabināt pie restēm un izmantot kastīti ar tās malām. Trušiem patīk ēst un nokārtoties vienā vietā, tāpēc viņus ir viegli iemācīt lietot kastīti. Katru reizi, kad trusis nokārtojas ārpus tās, dzīvnieku kopā ar ekskrementiem ir jāieliek kastītē. Vairāk par trenēšanas procesu pastāstīts rakstā, ko var atrast pēc šīs saites:

<http://majastrusis.lv/ka-iemacit-trusi-nokartoties-kastite/>

Pakaiši ir jāber tualetes kastītē. Vislabāk ir izvēlēties sienu vai salmu, pārstrādāta papīra vai koka granulas. Skaidas nav ieteicamas, jo var izraisīt elpceļu slimības, kā arī tās pielīp pie truša kažociņa un tiek iznēsātas pa visu būri. **Pakaišiem nedrīkst izmantot kaķu smiltiņas!** Vairāk par pakaišu veidiem: <http://majastrusis.lv/pakaisi-trusiem/>

Trauks barībai un restes sienam, ūdens pudele

Kā barības trauciņu labāk ir izvēlēties smagu, māla bļodiņu, ko var novietot uz grīdas vai arī metāla bļodiņu, ko var piestiprināt pie būra restēm. Katram trusītim vajag savu bļodiņu.

Siena restes ir vajadzīgas, lai trusim vienmēr būtu pieejams svaigs siens, kas netiks izmantots kā guļvieta vai pakaiši. Visērtākās ir zooveikalā nopērkamās siena restes, bet sienu var likt arī kartona kastītē ar caurumu vai kartona rullīšos.

Ūdens pudele izmantošanai ir ērtāka, nekā bļodiņa, jo to trusis nevar apgāzt vai viegli piemēsnot. Trušu mazulji var nemācēt dzert no pudeles, tāpēc sākumā ir jāieliek gan pudeli, gan bļodiņu. Ieteicamais tiplums ir apmēram 300-500ml.

Barība un Siens - kā pamata barību trušiem ir jādod svaigu sienu neierobežotā daudzumā.

Papildus trušiem vajag dod dārzeņus un zaļumus, pakāpeniski iepazīstinot dzīvnieku ar jaunu ēdienu. Zaļumus drīkst dot pa zariņam/ripiņai, sākot no trim mēnešiem. Kā papildbarību ir jāizvēlās granulēto barību, nevis musli (sēklu un riekstu maisījumus). Granulētā barība palīdz pareizi nodiļt zobiņiem un novērš garšīgāko gabaliņu lasīšanu ārā. Musli ir kaitīgi truša veselībai. Sīkāk par starpību starp musli un granulām tiek stāstīts šajā rakstā:

<http://majastrusis.lv/musli-pret-granuleto-baribu/>

MUSLI

GRANULĒTA BARĪBA

Pareizai trušu barībai ir jābūt sekojošajiem analītiskajiem rādītājiem:

Šķiedrvielas: 19% - 25%

Proteīns: 12%-14% (mazuļiem un garspalvainiem: līdz 16%)

Tauki: 2.4% - 5%

Kalcijs: 0.5% - 1%

Saraksts ar atļautiem un aizliegtiem augļiem, dārzeņiem un zaļumiem atrodams šeit:

<http://majastrusis.lv/augli-un-darzeni-trusu-uztura/>

Latvijā **labākās un rekomendētākās** nopērkamās trušu barības ir **“Supreme Science Selective Rabbit”** (absolūtais trušu favorīts), **“Burgess Excel Rabbit”** un **“Versele Laga Cuni Complete”**.

Tās ir premium klases barības, kas novērš vairākas veselības problēmas un tiek apēstas pilnībā.

Dienā trusim ir jāapēd aptuveni 30-50 gramus (atkarībā no truša svara) ar barību, pusi jāber no rīta un pusi vakarā. Barības var iegādāties veikalā vet-advice.lv

NESKATOTIES UZ PACIŅU, TĀS NAV PAREDZĒTS TRUŠIEM!

Kārumi trušiem sniedz lielu prieku un palīdz iemācīt trikus un sākt uzticēties cilvēkiem. Kā kārumus ir jāizvēlas ogas, augļus (banāns, ābols, bumbieris) un dārzeņus (ķirbis, paprika, burkāns). Zoo veikalā nopērkamie kārumi nedrīkst saturēt dzīvnieku izcelsmes produktus (piem. garneles, pienu). **Jogurta dropsi, neskatoties uz paciņu, trušiem nav piemēroti** un izraisa gremošanas traucējumus! Sēklu kociņi ir kaitīgi trušu zobiem un ir pārāk trekni. Vislabākie kārumi ir siena un dārzeņu kociņi un dropsiņi no **JR Farm** (nopērkami veikalā Dino Zoo) vai ābolu/bumbieru zariņi. Kāposti un maize var izraisīt gremošanas traucējumus, bet burkāni ir bagāti ar cukuru un tāpēc tos jādod ar mēru. Kārumu mērvienība: ne vairāk kā lielais pirksts reizē, 2-3 reizes nedēļā.

Rotaļlietas ir ļoti svarīgas, jo nodrošina mentālo stimulāciju un palīdz trusim labi pavadīt brīvo laiku. Rotaļlietas var būt jebkas: kartona rullīši un kastītes, māla krūze vai veca grāmata. Veikalā pirktais koka rotaļlietas grauzējiem un putniem arī sniedz daudz prieka. Trušu rotaļlietu idejas un apskati:

<http://majastrusis.lv/rotallietas-trusiem/>

Ķemmīti ir jāizvēlas atkarībā no truša kažociņa. Īsspalvainiem trušiem labi derēs mīksta, bieza ķemme, bet garspalvainiem labāk piemērota ķemme ar retiem “zobiem”. Viņiem noderēs arī šķērītes apmatojuma griešanai un ieviedošanai. Abu veidu trušiem visvairāk efektīva ir vismazākā izmēra **FURminator** ķemme.

Truša pieradināšana un pirmās dienas mājās

Ir vēlams trusīti uzreiz ielaist jau sagatavotā būrītī. Pirmajās dienās viņu noteikti ir jāliek mierā - nevajadzētu ņemt viņu ārā no būra, vai pārlietu trokšņot. Ar trusīti vajag runāt maigā balsī - nav svarīgi ko tieši teikt, galvenais ir runāt maigi, lai viņš pierod pie cilvēka balss.

Apmēram vienā un tajā pašā laikā no rīta un vakarā trusīti ir jābaro. Reizi 2-4 dienās ir jātīra tualetes kastīti, bet pirmajā laikā trusītis vēl nemācēs to izmantot, tāpēc vakarā būrītī ir jāsatīra un izkārnījumus jāsaliek tualetes kastītē. Urīnu ir jānoslauka ar tualetes papīru un daļu no papīra arī jānovieto kastītē.

Pēc pāris dienām trusīti var izlaist ārā pastaigāties. Ir svarīgi, lai viņam ir pieejama neliela teritorija, kurā nav atklāti elektriskie vadi. Vislabāk ir paņemt klēpī datoru vai grāmatu, apsēsties uz grīdas un gaidīt, kad trusītis paliks ziņkārīgs un iznāks no būra ārā. Celt viņu ar rokām nav ieteicams, lai nesabiedētu. Ir jāļauj trusītim izskrieties, apostīt visu. Galvenais ir ignorēt viņu, neglaudīt un neaiztikt. Blakus sev būtu labi nolikt kādu kārumu, lai cilvēks trusim asociētos ar kaut ko labu.

Vēl pēc pāris dienām šādā pastaigā trusīti var mēģināt paglaudīt. Roku ir jāliek no sāna, lai trusis laicīgi viņu pamana. Ja viņš labi uz to reaģē, tad viņu drīkst glaudīt, maigi runājot. Pakāpeniski, uzticībai un tualetes paradumiem uzlabojoties, trusītim drīkst nodrošināt ilgākas pastaigas.

Trušu veselība un slimības

Lai nodrošinātu truštīm ilgū un veselu mūžu, viņu ir pareizi jābaro, jo gremošanas trakts ir viņu vājāka vieta.

Vislielākais ieguldījums, ko cilvēks var veikt truša veselībā, ir ne tikai pareiza barošana, bet arī kastrēšana/sterilizēšana un laicīga vakcinēšana.

Kastrēšana/Sterilizēšana

Mājas truši ir obligāti jāsterilizē, neatkarīgi no dzimuma. Sterilizētie truši dzīvo ilgāk, jo nesterilizētām meitenītēm vecākām par četriem gadiem ir 80% varbūtība saslimt ar vēzi. Sterilizācija novērš šo risku līdz gandrīz vai nullei. Meitenei sterilizēšana palīdz nomākt hormonu izdalīšanos, kas spiež trusenīti aizsargāt būri, būvēt ligzdu un raut ārā spalvas no izmisuma. Šādas viltotās grūtniecības var būt tikai nesterilizētām (vai nesen sterilizētām) meitenēm.

Puišiem kastrēšana palīdz nomākt ar neapmierinātību un hormoniem saistīto agresiju un vēlmi iezīmēt teritoriju. Meitenītes drīkst sterilizēt apmēram 6 mēnešu vecumā, jo mazuliem operācijas neizdošanās risks ir augstāks. Puišus vajag kastrēt apmēram 3 mēnešu vecumā, jo tad viņi sasniedz seksuālās aktivitātes vecumu.

Trušu kastrēšana ir izplatīts pakalpojums arī Latvijā. To ir jāuztīc ārstam, kuram ir pieredze ar trušiem. Operācija ir tik pat droša, kā kaķiem, ja to veic pieredzējis ārsts. Operācijas cena vidēji ir 30-60 EUR, atkarībā no klīnikas un dzīvnieka dzimuma.

Vakcinēšana

Mājas truši ir obligāti jāvakcinē vienu vai divas reizes gadā: pavasarī un rudenī. Vakcinācija ir nepieciešama, lai pasargātu truši no divām ļoti bīstamām slimībām: **Miksomatozes** un **Hemorāģiskās vīrusu slimības**. Latvijā ir pieejama vienotā vakcīna, kas pasargā truši no abām slimībām: **Pestorin Mormyx**.

Ar to truši ir jāvakcinē 10 nedēļu vecumā pirmo reizi. Ņemot vērā slimības sezonālo raksturu, dzīvnieki jāvakcinē (jārevakcinē) savlaicīgi, jo pavasara sākumā mostas kukaiņi, kas pārnēsā šo bīstamo slimību. Vakcīna darbojas apmēram gadu, bet lai nodrošinātu 100% drošu aizsardzību, vakcinēšanu jāveic reizi pusgadā.

Pastāv iespēja, ka vakcinēts trusis tomēr var saslimt, bet tad viņu var izārstēt. Nevakcinētiem trušiem abas slimības nav ārstējamas, bet izraisa ātru un mokošu nāvi.

Ja trusis ir neaktīvs, atsakās no ēdiena, ir izmaiņas vēdera izejā, iesnas vai siekalas ap muti, ja ir jebkādas aizdomas par viņa veselību - dzīvnieku ir **nekavējoties jāved pie ārsta**, jo trušu slimības progresē ļoti ātri.

Papildus informācijas avoti

Informāciju bukletā sagatavoja brīvprātīgā projekta MājasTrusis.lv kolektīvs, vadoties pēc trušu kopšanas grāmatām, interneta resursiem un aizsardzības organizāciju ieteikumiem. Avotu saraksts ir pieejams šeit: <http://majastrusis.lv/noderigas-saites/>

Portāls MājasTrusis.lv ir brīvprātīgs bezpeļņas projekts, ko nodibināja trušu mīļotāji, kas cenšas panākt labāku dzīvi šiem burvīgajiem dzīvniekiem – trušiem. Projekta misija ir informēt cilvēkus par trušu īpašībām un vajadzībām, un palīdzēt ar padomiem par to, kā par tiem rūpēties. Portāla izveidošanas mērķis ir sniegt informāciju tieši par trušiem kā mājas dzīvniekiem, un būt vietnei, kura nekā nav saistīta ar dzīvnieku turēšanu komerciāliem nolūkiem.

Portāls tiek regulāri papildināts ar jauniem rakstiem un jaunumiem no trušu pasaules. Portālā ir informācija par trušu kopšanu un turēšanu, kā arī preču apskati, grāmatu un žurnālu apraksti.

Lasītāju galerijā var apskatīt lasītāju trušu bildes: <http://majastrusis.lv/lasitaju-galerija/>
un pēc šīs saites var iesūtīt savu mīluļa fotogrāfijas:
<http://majastrusis.lv/iesutit-bildes-lasitaju-milulu-galerijai/>

Portālā darbojas kontaktforma, kur lasītāji var iesūtīt savu stāstu, jautājumu vai ieteikumu un operatīvi saņemt atbildi. Kontaktformas adrese: <http://majastrusis.lv/uzdot-jautajumu/>

Ja Jums ir nepieciešama papildus informācija, ir jautājums vai vienkārši vēlme padalīties ar sava truša stāstu - droši sazinieties ar mums izmantojot mūsu kontaktformu - mēs atbildam uz visām vēstulēm! MājasTrusis.lv portāls nesniedz konsultācijas par dzīvnieku vairošanu vai audzēšanu / izmantošanu komerciāliem nolūkiem.

Esiet mīļi sveicināti trušu mīļotāju lokā!

